

10. V DOBĚ HUSITSKÝCH VÁLEK (15. století)

Připomeňme si problémy, které nastaly za vlády Václava IV. na rozhraní 14. a 15. století.

Šlechta se za vlády Václava IV. snažila omezit královu moc a o všem rozhodovat sama. Zemi v této době postihla smrtelná nemoc zvaná mor. Věřící tuto rychle se šířící chorobu považovali za trest Boží. Hlavní vinu dávali církvi, která nežila podle křesťanských zásad – skromně a poctivě. Neplnila ani svůj hlavní úkol – pečovat o věřící a obětavě pomáhat lidem. Církev vlastnila velký majetek, vybírala poplatky za křty, svatby, pohřby. Navíc prodávala takzvané odpustky.

1 Zopakujte si, co byly odpustky.

Sedněte si do kruhu a diskutujte o tom, jaké tresty byste v současné době uložili za ty nejhorší činy.

MISTR JAN HUS

„Léta páně čtrnáct set třináct, když byl Hus do klatby dán a když byl z Prahy vykázán, šel na hrádek Kozí, tam ve stodolách sloužil svatou mši. Na jeho kázání lidé chodili z Ústí i z celého okolí... Pak se vrátil do Prahy mistr Hus, pln odvahy, a král ho poslal do Kostnice. Odtud nevrátil se více, neboť tam byl upálen.“

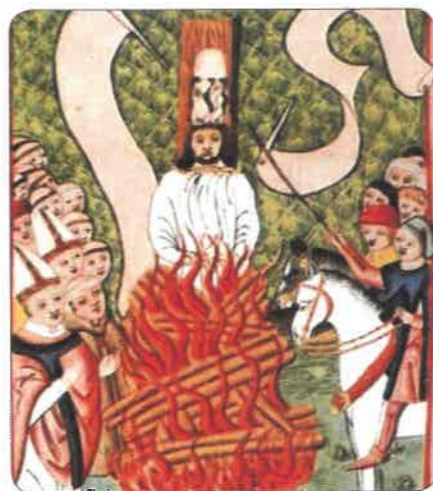
(Ze starých letopisů českých)

2 Jak rozumíte tomu, že je někdo dán do klatby? Vyjádřete srozumitelnějším výrazem.

Někteří kněží a profesori z univerzity v této době kritizovali církev a navrhovali nápravu. K nim patřil Jan Hus, kazatel a profesor na Karlově univerzitě. Církev měla být podle jeho názoru zbavena majetku, neměla se starat o politiku a věnovat se pouze službě věřícím. Zvláště odsuzoval prodej odpustků. Husova kázání v Betlémské kapli v Praze navštěvovalo mnoho lidí. Jeho názory na nápravu církve podporovali král i šlechta. Rozhněvaly však církev. Papež Husova kázání v Praze zakázal. Hus odešel na venkov, kde kázal dál.

Názory, které Jan Hus šířil mezi lidmi, církev pobuřovaly. Byl proto pozván do německého města Kostnice na církevní sněm, aby své názory vysvětlil. Věřil, že sněm přesvědčí o nutnosti nápravy církve a společnosti. V Kostnici ho však uvěznili a vyzvali, aby odvolal všechno, co kázal. Hus odmítl svoje názory odvolat. A tak církevní soud rozhodl, aby byl 6. července 1415 upálen na hranici. Den Husovy hrdinské smrti je dnes státním svátkem České republiky.

upálení Jana Husa

3 Do kterého století zařadíte rok Husovy smrti?

HUSITÉ SE BOUŘÍ

Zpráva o Husově smrti pobouřila mnoho obyvatel naší země. Příznivci jeho názorů si začali říkat husité. Roku 1419 vtrhli v Praze na radnici. Tam právě zasedali radní. Husité je vyhodili z oken radnice. Tato událost byla začátkem vzbouření husitů (husitské revoluce), kteří začali drancovat pražské katolické kostely a kláštery. Krále Václava IV. zpráva o těchto událostech natolik rozrušila, že ho ranila mrtvice. Brzy nato zemřel.

4 Existují v současné době radnice? Pokud ano, k čemu slouží?

radnice – town hall [taun ho:l]

2. PRVNÍ SJEDNOCENÍ SLOVANŮ (7. století)

Avar seskočil z koně a hodil uzdu otrokovi. Vladyka Svatoslav se ujal slova: „Vznesený pane, přicházíš-li upomínat o splatné dávky, věz, že brzo po žních vše pořádně odvedeme, co jest nám na dobytku i v polních plodinách odvésti.“

Avar s důrazem vyhlásil zprávu: „Jakmile měsíc doplní svou tvář, přivedeš, vladyko, všechny své muže a mladíky zbraně schopné k ohybu řeky Vltavy... Svou hlavou ručíš za vyplnění tohoto rozkazu našeho nejjasnějšího pána, velikého chána* avarské říše... Čeká vás možná daleká cesta...“

* chán – mongolský nebo turecký vládce

(Eduard Štorch: Hrdina Nik)

1. Co všechno museli odevzdávat Slované Avarům?
2. Kam měl přivést vladyka muže? Dozvídáme se, kdy přesně je měl přivést?

Slovanské kmeny na našem území se navzájem nestýkaly. Oddělovaly je totiž velké vzdálenosti a husté lesy. V 7. století začali Slované ohrožovat Avari. Tito kočovníci přišli z Asie. Usadili se v dnešním Maďarsku a odtud podnikali nájezdy do okolních zemí.

Tehdy se Slované žijící na našem území poprvé spojili, aby se proti Avarům bránili. Vedl je kupec Sám. Přišel k nám ze západu (z dnešní Francie) za obchodem a usadil se tady.

útočící Avari

4 V čem vidíte výhody spojení slovanských kmenů v jeden celek?

Na nástěnné mapě Evropy ukažte, kde leží Maďarsko. Sousedí s naší republikou?

Sjednocení Slované Avari porazili. Po vítězství zvolili Sám za svého vládce. Vznikl Sámův kmenový svaz (neboli Sámova říše), který spojoval všechny slovanské kmeny žijící na našem území v jeden celek. Nebyl to ještě stát, jen dočasné spojení kmenů na obranu proti nepříteli.

Po Sámově smrti se Slované opět rozdělili, kmenový svaz se rozpadl.

Dalších asi 150 let nemáme o naši zemi žádné písemné zprávy. O této době se dochovaly pouze více nebo méně smyšlené příběhy – pověsti.

Podle tehdejšího kronikáře měl Sám 12 manželek a 37 dětí.

V knize Staré pověsti české vyhledejte v obsahu názvy pověstí z nejstarších dob. Snažte se přiřadit obrázky na této straně k odpovídajícím pověstem.

Zopakujte si:

1. Kdo narušil život Slovanů?
2. Vysvětlíte, co byl Sámův kmenový svaz.
3. V čem se liší pověst od historické skutečnosti?

Slované – the Slavs [ðə sla:vz]